

Prístup k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia - Malta

Тази страница е машинно преведена и качеството ѝ не може да бъде гарантирано.

1. Ústavné základy
2. Súdnictvo
3. #II
4. Prístup k informáciám
5. Prístup k spravodlivosti za účasti verejnosti
6. Prístup k spravodlivosti proti konaniu alebo opomenutiu
7. Iné prostriedky prístupu k spravodlivosti
8. Aktívna legitímácia
9. Právne zastúpenie
10. Dôkazy
11. Súdny príkaz ukladajúci povinnosť zdržať sa určitého konania
12. O trovách
13. Mechanizmy finančnej pomoci
14. Včasnosť
15. Ďalšie otázky
16. Postavenie cudzincov
17. Cezhraničné prípady

I. Ústavné základy

V maltskej ústave sa pojem „životné prostredie“ nevyskytuje a celkovo je v nej len málo ustanovení, ktoré môžu byť pre oblasť ochrany životného prostredia a prístup ku spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia relevantné a uplatniteľné. Sú to:

- Článok 9: Štát zabezpečuje ochranu krajiny, ako aj historického a umeleckého dedičstva národa.
- Článok 33: Právo každého občana na život je zaručené ako základné ľudské právo. Znenie tohto ustanovenia je široké a možno ho vykladať tak, že zahŕňa právo na zdravé životné prostredie ako aspekt práva na život. Ešte však maltské sudy nerozhodovali o prípade, ktorý by si vyžadoval takýto výklad.
- V článku 46 sa uvádza, že každý občan má právo začať na ústavné konanie proti štátu súdmi na základe toho, že štát porušuje ľudské práva, a to buď jeho vlastné práva, alebo práva inej osoby.

Ako sa uvádza v predchádzajúcich odsekoch, uvedené ustanovenie je dosť široké a maltské sudy by v podobnej situácii pravdepodobne preskúmali podobné judikatúry v iných európskych štátoch a judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorý akceptuje výklad, že právo na život zahŕňa právo na zdravé životné prostredie.

II. Súdnictvo

Maltský právny systém je založený na kontinentálnom modeli občianskeho práva. Maltské právo má korene v rímskom práve, no jeho verejné právo bolo výrazne ovplyvnené britským právom. Jedinými zdrojmi maltského práva sú ústava, zákonníky, zákony Parlamentu a sekundárna legislatíva, ktorá môže byť vydávaná na základe týchto zákonov. Najvyšším súdom na Malte je Ústavný súd (Constitutional Court), ktorý rozhoduje v špecifických sporoch vrátane prípadov porušenia ľudských práv. Všetky veci

súvisiace s prekročením ľudských práv prejednáva Prvá komora (First Hall) občianskeho súdu a Ústavný súd potom môže konať ako súd posledného stupňa. Existuje rozdiel medzi trestnými súdmi a občianskoprávnymi súdmi a oba druhy súdov sa delia na nižšie a vyššie súdy. Súdnicstvo sa skladá z dvoch vetiev sudcov:

- Sudcov (judges), ktorí predsedajú vyšším súdom, ako aj súdom druhého stupňa (odvolacie súdy), a zmierovacích sudcov (magistrates), ktorí predsedajú nižším súdom a vedú trestné vyšetrovania. Nižšie súdy sú menej formálne než vyššie súdy a zaoberajú sa občianskoprávnymi spormi a trestnými činmi menšej závažnosti.
- Žaloby v prípade trestných činov alebo občianskoprávných sporov sa podávajú na príslušný súd prvého stupňa. Obe strany sporu sa proti rozhodnutiu Súdu prvého stupňa môžu odvolať.

Jednotlivec môže proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podať ďalší opravný prostriedok len v dvoch prípadoch:

- (a) Občan EÚ sa môže vo veci údajného porušenia práva EÚ na Malte obrátiť na Súdny dvor EÚ,
- (B) Len v prípadoch týkajúcich sa ľudských práv môže jednotlivec začať konanie vo svojej veci pred Európskym súdom pre ľudské práva, ak nie je spokojný s rozhodnutím ústavného súdu.

Na Malte neexistujú žiadne špecializované súdne orgány pre záležitosti životného prostredia. Existujú tu však administratívne orgány. Špekulácie s účelovým výberom jurisdikcie (tzv. forum shopping) nie sú reálnou možnosťou, pretože maltské právne predpisy jasne stanovujú, na aké súdy sa žiadosti o konanie majú podávať a k pozitívnym kompetenčným konfliktom tak nedochádza. Jedinou výnimkou je vláda, ktorá má právo si vybrať, či má byť občianskoprávny spor, v ktorom je stranou, prejednávaný na Prvej komore občianskeho súdu (vyšší súd) alebo v rámci občianskoprávnej jurisdikcie zmierovacieho súdu (nižšie súdy). Prvá komora občianskeho súdu má tiež právomoc rozhodovať v sporoch, v ktorých nemožno stanoviť hodnotu sporu. Je veľmi zriedkavé, aby sa žaloba o náhradu škody v sporoch týkajúcich sa životného prostredia podala na nižšom občianskom súde z dôvodu obmedzení týkajúcich sa hodnoty a takisto preto, lebo veľmi často je stranou sporu štát. Hlavný rozdiel medzi vyššími a nižšími občianskoprávnymi súdmi spočíva vo formálnosti, najmä pokiaľ ide o procesné záležitostiach.

Občiansky odvolací súd (Civil Court of Appeal) sa skladá z jedného sudcu z nižšieho občianskeho súdu a troch sudcov z Prvej komory Občianskeho súdu. Obe strany majú rovnakú možnosť odvolať sa proti rozhodnutiam vydaným nižšími a vyššími občianskymi súdmi prvého stupňa. Odvolanie možno podať proti rozsudku ako celku alebo proti určitej jeho časti. Žalobca môže podať odvolanie proti odporcovi. Odporca môže následne reagovať písomne alebo podať odvolanie proti inej časti rozsudku. Ak si obidve strany sporu želajú odvolať sa proti rozhodnutiu Súdu prvého stupňa, jedna strana sa odvolá ako prvá, potom druhá strana podá svoje odvolanie proti inej časti rozsudku. Odvolací súd môže pôvodný rozsudok v plnom rozsahu alebo čiastočne potvrdiť, alebo môže pôvodný rozsudok úplne zrušiť. Rozhodnutie odvolacieho súdu je konečné. Postup týkajúci sa odvolania proti rozhodnutiam vyšších občianskych súdov je opäť formálnejší než postup týkajúci sa odvolania proti rozhodnutiam nižších občianskych súdov. Ďalej existuje viacero súdov – tribunálov, ktoré plnia úlohu rozhodcovských súdov, ale nie sú súčasťou súdov. Majú obmedzenú a zvláštnu jurisdikciu. Ústavný súd pôsobí ako odvolací súd pre všetky prípady týkajúce sa porušení ľudských práv, ktoré najskôr posudzuje Prvá komora Občianskeho súdu v rámci svojej ústavnej právomoci. Ak sa v súdnom konaní vyskytnú nové dôkazy alebo boli zistené vážne nedostatky, možno podať návrh na obnovu konania v oblasti trestného práva a občianskeho práva. Dôvody, na základe ktorých možno akceptovať takýto návrh, sú vymedzené zákonom.

V hlave IV občianskeho súdneho poriadku (Code of Organization and Civil procedure) sa predpisuje obnova súdneho konania vo veci, o ktorej rozhodol svojím rozsudkom občiansky súd, v týchto prípadoch:

- a) rozsudok bol dosiahnutý podvodným konaním ktorejkoľvek strany;
- b) žiadosť s miestoprísahným vyhlásením nebola oznámená protistrane a uvedená strana sa nedostavila na súdne konanie;
- c) ktorákoľvek zo strán sporu nemala právnu spôsobilosť súdiť sa alebo byť súdená – za predpokladu, že nebola vznesená námietka a určiť;
- d) rozsudok bol vyneseneý súdom, ktorý nebol príslušný – za predpokladu, že nebola vznesená námietka a určiť;
- e) rozsudok obsahuje nesprávne uplatnenie právnych predpisov;
- f) rozsudok bol vydaný vo veci ktorá nebola obsiahnutá v návrhu;
- g) rozsudok bol vydaný nad rámec návrhu;
- h) rozsudok je v rozpore s predchádzajúcim rozsudkom, ktorý bol vydaný v spore ohľadne rovnakej záležitosti a medzi rovnakými účastníkmi a ktorý tak, res iudicata a ak námietka res iudicata hovorilo a určiť;
- i) rozsudok obsahuje rozporuplné ustanovenia;

j) rozsudok bol vydaný na základe dôkazov, ktoré boli v následnom rozsudku vyhlásené za nepravdivé alebo ktoré boli za nepravdivé vyhlásené v predchádzajúcom rozsudku, ale protistrane nebola táto skutočnosť známa;

k) po vydaní rozsudku bol získaný dokument zásadného významu a strana, ktorá ho predložila, o ňom nevedela, alebo ho nemohla predložiť pred vydaním rozsudku spôsobom povoleným zákonom;

l) rozsudok bol vydaný na základe chyby vyplývajúcej z konania alebo z dokumentov predložených v rámci predmetného konania.

Na vyšších alebo nižších súdoch sa návrh na obnovu súdneho konania podáva prostredníctvom žiadosti s miestoprísažným vyhlásením, pokiaľ ide o Súd prvého stupňa, a prostredníctvom žiadosti, pokiaľ ide o súd druhého stupňa; Pri podaní žiadosti treba zložiť záruku na trovy konania. Lehota na podanie návrhu na obnovu súdneho konania je tri mesiace odo dňa vydania rozsudku, ktorý je predmetom žiadosti, ak nie je stanovené inak. Obnovu súdneho konania nemožno v žiadnom prípade požadovať po uplynutí piatich rokov od vydania prvého rozsudku. Odvolací súd má právomoc opraviť rozhodnutie. Môže zmeniť a nahradiť rozhodnutie súdu prvého stupňa. Súdne konania vo veciach životného prostredia sa nevyznačujú žiadnymi osobitnými charakteristikami. V prípade porušenia práva životného prostredia môžu občianskoprávnu žalobu o náhradu škody podať buď verejné orgány, alebo tretie strany, alebo oboje. Ak je požadovaná náhrada škody nižšia než 1 000 EUR, vec sa podáva na nižší občianskoprávny súd. Žalobca podáva žalobu, v ktorej opíše skutkové okolnosti sporu, a následne žiada, aby súd rozhodol o zodpovednosti žalovanej strany a aby posúdil vzniknuté škody. Ak je požadovaná náhrada škody vyššia, žaloba sa podáva na Prvú komoru občianskeho súdu. V tomto prípade k nej musí byť priložené miestoprísažné vyhlásenie a zoznam svedkov, ktorých chce žalobca predvolať. V prípade porušenia ktoréhokoľvek zákona v oblasti životného prostredia je páchatel predvedený políciou pred trestné súdy. Odvolacie konanie pred občianskymi súdmi a trestnými súdmi vo veciach životného prostredia sa nijako neodlišuje od všeobecného odvolacieho konania. Súd môže vymenovať vlastných znalcov a vykonať akékoľvek vyšetrovanie, ktoré pokladá za vhodné. Zoznamy svedkov predkladajú strany, ale súd má voľnosť vymenovať svojich vlastných znalcov, aby poskytli informácie.

III. Prístup k informáciám

Právne oznámenie 116/2005 o slobode prístupu k informáciám o životnom prostredí z roku 2005 sa transponuje smernica 2003/4/ES o prístupe verejnosti k informáciám o životnom prostredí. Podľa jej ustanovení môže byť žiadateľom o informácie o životnom prostredí fyzická alebo právnická osoba. Žiadateľ môže požiadať príslušný orgán, ktorým je Maltský úrad pre životné prostredie a územné plánovanie (Malta Environment and Planning Authority, MEPA), aby mu poskytol všetky informácie o životnom prostredí, ktorými disponuje on alebo akýkoľvek iný verejný orgán bez toho, aby musel priamo uviesť dôvody, prečo o informácie žiada. Môže tak urobiť písomne alebo elektronickou poštou. Ak má úrad MEPA požadované environmentálne informácie k dispozícii, poskytne ich žiadateľovi do tridsiatich dní od prijatia žiadosti. Táto lehota sa predĺži o ďalších tridsať dní, ak požadované informácie nie je z dôvodu ich objemu a komplexnosti možné poskytnúť do tridsiatich dní. Úrad MEPA informuje žiadateľa o takomto predĺžení lehoty a uvedie dôvody. Úrad MEPA môže odmietnuť poskytnúť požadované environmentálne informácie v prípade, keď:

- Je žiadosť o informácie zjavne bezdôvodná, formulovaná príliš všeobecne, alebo sa týka práve dokončovaných materiálov alebo nedokončených dokumentov alebo údajov. V poslednom zmienenom prípade úrad MEPA uvedie, ktorý orgán daný materiál pripravuje, a uvedie predpokladaný čas potrebný na jeho dokončenie.
- Sa požadované informácie týkajú internej korešpondencie, pričom sa prihliada na verejný záujem, ktorému uverejnenie slúži.
- By to nepriaznivo ovplyvnilo dôvernosť konania orgánov verejnej moci, ak je takáto dôvernosť ustanovená právnym predpisom; medzinárodné vzťahy, verejnú bezpečnosť alebo národnú obranu, výkon spravodlivosti, možnosť každej osoby mať spravodlivý súdny proces alebo schopnosť orgánu verejnej moci viesť vyšetrovanie trestno-právnej alebo disciplinárnej povahy,
- Zverejnením informácií by mohlo dôjsť k ohrozeniu dôvernosti obchodných alebo priemyselných informácií v prípadoch, keď je takáto dôvernosť predpísaná vnútroštátnymi právnymi predpismi alebo právnymi predpismi Spoločenstva s cieľom chrániť legitímny hospodársky záujem.
- Týka verejného záujmu na zachovaní štatistickej dôvernosti a daňového tajomstva, práv duševného vlastníctva, dôvernosti osobných údajov a/alebo spisov týkajúcich sa fyzickej osoby, ak táto osoba nedala súhlas na zverejnenie týchto informácií verejnosti, ak je takáto dôvernosť ustanovená vnútroštátnym právom alebo právom Spoločenstva a pokiaľ osoba nesúhlasila s uvoľnením informácií, ktoré sa poskytujú dobrovoľne.
- Poskytnutím informácií by mohlo dôjsť k ohrozeniu ochrany životného prostredia (napríklad miesta výskytu vzácnych druhov).

V týchto nariadeniach stanovuje, že dôvody zamietnutia sa vykladajú:

- reštriktívnym spôsobom,

- konkrétne pre každý jednotlivý prípad.

Verejný záujem, ktorému slúži zverejnenie informácií, sa posúdi oproti záujmu, ktorému slúži zamietnutie zverejnenia informácií. Príslušný orgán nesmie zamietnuť poskytnutie informácií o životnom prostredí, ak sa žiadosť týka informácií o emisiách do životného prostredia. Podľa článku 41 ods. 1 písm. a) (Environment and Development Planning Act, EDPA) sa stanovuje, že ak žiadosť o informácie o životnom prostredí zamietne alebo ju zodpovie neprimerane/nesprávne, žiadateľ môže sa môže odvolať MEPA pred tribunál pre preskúmanie otázok životného prostredia a územného plánovania. Lehota, v ktorej sa možno odvolať voči zamietnutiu poskytnutia informácií úradom MEPA alebo voči jej neprimeranému či nesprávnemu zodpovedaniu, je 30 dní od dátumu, keď úrad oznámi svoje rozhodnutie žiadateľovi. Prvé vypočutie na tribunále sa uskutoční do troch mesiacov od prijatia odvolania od žiadateľa. Rozhodnutie tribunálu je konečné a záväzné a na jeho prijatie postačuje súhlasné stanovisko dvoch z jeho troch členov. Rozhodnutia tribunálu sú vždy verejné. Proti rozhodnutiu tribunálu možno podať opravný prostriedok len z dôvodu údajného nesprávneho právneho posúdenia veci na odvolací súd (nižšia občianskoprávna jurisdikcia) do 20 dní od rozhodnutia tribunálu. V právnych predpisoch nie sú žiadne ustanovenia, ktoré by vyžadovali, aby úrad MEPA uvádzal informácie o opravných prostriedkoch, ale jeho oznámenie taký odkaz obsahovať môže. Súdny môže vypočuť dôkazy za zatvorenými dverami s cieľom získať prístup k informáciám, ktoré neboli zverejnené. Súdy môžu na základe svojho práva na preskúmanie v súvislosti s akýmkoľvek konaním alebo opomenutím zo strany verejného orgánu nariadiť úradu MEPA alebo akémukoľvek orgánu poskytnúť informácie, ak je to odôvodnené právnymi predpismi.

IV. Prístup k spravodlivosti za účasti verejnosti

Úrad MEPA je environmentálnou agentúrou Malty a regulačným orgánom pre otázky životného prostredia a plánovania rozvoja. Úrad MEPA má tieto orgány, ktoré rozhodujú o administratívnych postupoch v záležitostiach životného prostredia:

(a) rada úradu MEPA má najmenej 13 a najviac 15 členov, pričom jeden z nich vykonáva funkciu predsedu. Úlohou rady úradu MEPA je rozhodovať o žiadostiach týkajúcich sa:

- činnosti/rozvoja s vnútroštátnym alebo strategickým významom,
- národnej bezpečnosti alebo iných národných záujmov, alebo ktoré by mohli mať vplyv na záujmy iných štátov/vlád/žiadosti súvisiace s rozvojom, ktorý podlieha posudzovaniu vplyvov na životné prostredie,
- Prehodnotení v prípadoch, keď rozhodnutie o prehodnotení prijal sám úrad MEPA.

(B) Výkonný orgán MEPA pozostáva zo štyroch riaditeľstiev pre:

- ochranu životného prostredia,
- plánovanie rozvoja,
- podnikové služby a presadzovanie právnych predpisov.

(c) Riaditeľstvá podliehajú celkovému dohľadu a kontrole úradu MEPA a jeho generálnemu riaditeľovi. Výkonný orgán je (okrem iného) zodpovedný za udeľovanie licencií a povolení požadovaných na základe rôznych právnych predpisov týkajúcich sa životného prostredia a plánovania rozvoja.

(d) the Environment and Planning Commission, EPC) môže mať rôzne oddelenia, ktoré sa zaoberajú rôznymi druhmi žiadostí (napr. vonkajšie rozvojové zóny, mestské chránené zóny atď.). Komisia EPC tvorí 5 členov na každom jej zasadnutí vrátane predsedu. Výkonný orgán úradu MEPA poveruje komisiu EPC úlohou rozhodovať o všetkých žiadostiach o povolenie s výnimkou tých, o ktorých musí rozhodnúť rada úradu MEPA.

(E) Tribunál pre životné prostredie a plánovanie rozvoja (Environment and Development Planning Tribunal) rozhoduje o odvolaniach proti správnym rozhodnutiam prijatým správnymi orgánmi uvedenými vyššie. Tento administratívny rozhodovací orgán je zriadený na základe zákona o životnom prostredí a plánovaní rozvoja. Pozostáva z 3 členov. Predsedom je osoba s veľkými skúsenosťami v oblasti životného prostredia a plánovania rozvoja a ďalšími dvomi členmi sú právnik a architekt. V rámci tribunálu sa zriaďujú senáty s rôznymi osobami, ktoré môžu rotovať v pozícii predsedu alebo členov tribunálu na základe svojich odborných znalostí v závislosti od prejednávanej veci. Tajomník tribunálu je zodpovedný za výber členov podľa konkrétneho prípadu.

Predtým, ako sa vec postúpi na súd, musia byť vyčerpané opravné prostriedky správneho konania. Odvolanie musí najskôr prejednať tribunál pre preskúmanie otázok životného prostredia a územného plánovania a až potom možno proti rozhodnutiu tribunálu podať na súd opravný prostriedok len z dôvodu údajného nesprávneho právneho posúdenia veci. Rozhodnutie súdu je inak konečné. Územné plány, plány zón a ďalšie normatívne typy environmentálne relevantných rozhodnutí, ktorými sa vymedzujú spôsoby využitia priestoru, môžu byť preskúmané súdmi:

(a) buď na základe ich práva na preskúmanie rozhodnutí verejných orgánov, ako sa uvádza v nasledujúcej časti V a/alebo

B) ak žiadateľ odvolania proti rozhodnutiu na tribunále pre preskúmanie otázok životného prostredia a územného plánovania opravný prostriedok „Revision“.

Toto platí pre odvolania proti rozhodnutiam úradu MEPA, pokiaľ ide o:

(a) decisions úradu týkajúce sa kontroly rozvoja;

B) presadzovanie takejto kontroly

C) decisions dozorného orgánu týkajúce sa ochrany životného prostredia vrátane posudzovania vplyvov na životné prostredie, IPKZ, environmentálnych informácií a nápravy škody na životnom prostredí.

Procesy EIA a IPKZ môžu byť predmetom súdneho preskúmania z hľadiska procesnej a vecnej zákonnosti len vtedy, keď je možná intervencia súdu, ako je vysvetlené vyššie. Treba však uviesť, že hoci IPKZ predstavuje sama osebe povolenie, EIA povolením nie je. Aj keď je EIA schválené, ide o zákonom stanovený prípravný proces a úrad MEPA musí predložené EIA ešte posúdiť a vziať ho do úvahy pri rozhodovaní o tom, či povolenie udeliť alebo nie. Aktívna legitímácia pred vnútroštátnymi súdmi závisí od toho, či je postup, ktorý sa uvádza vyššie, dodržaný. Súdny súd môže preskúmať správne rozhodnutia v prípadoch povolení vydaných úradom MEPA len vtedy, ak žalobca vyčerpal opravné prostriedky správneho konania a obrátil sa na tribunál uvedený vyššie. Vo všetkých ostatných prípadoch, pokiaľ ide o správny akt alebo opomenutie, ktoré je predmetom preskúmania, sa postupuje podľa časti V tejto správy. Súdny rozhodujú o tom, či sa žalobca zúčastní konania ako odporca alebo ako zúčastnená strana. Environmentálne mimovládne organizácie zriadené zákonom na účely ochrany životného prostredia by však podľa predpisov upravujúcich IPKZ a EIA mali mať aktívnu legitímáciu.

V rámci procesu EIA neexistuje možnosť požiadať o súdny príkaz ukladajúci povinnosť zdržať sa určitého konania, pretože EIA nepredstavuje povolenie samo osebe. Proces EIA nemožno napadnúť na súde, pokiaľ nie je možné uviesť tvrdenie, že proces bol vykonaný v rozpore so zákonom, čo by mohlo byť dôvodom na podanie žaloby proti aktom alebo opomenutiam. Takáto situácia však ešte nenastala. Na postupy EIA sa nevzťahujú žiadne osobitné pravidlá. V právnych predpisoch o IPKZ neexistuje žiadny odkaz na možnosť súdneho príkazu ukladajúceho povinnosť zdržať sa určitého konania. Môže sa uplatňovať ten istý postup, ako je opísaný pre EIA. Keďže však IPKZ predstavuje povolenie, úrad MEPA môže požadovať zloženie finančnej záruky, ktorá by sa nevrátila v prípade nedodržania podmienok povolenia, a má právomoc požadovať od prevádzkovateľa, aby v naliehavých prípadoch prijal všetky potrebné opatrenia, prípadne môže nariadiť zatvorenie určitej prevádzky.

V. Prístup k spravodlivosti proti konaniu alebo opomenutiu

Občiansky súdny poriadok (COCP), konkrétne jeho článok 469a, stanovuje súdne preskúmanie všetkých aktov vydaných verejnými orgánmi. Občianskych súdov môžu preskúmať platnosť správneho aktu orgánu verejnej moci a vyhlásiť ho za neplatný, neplatné alebo neúčinné, ak je správny akt v rozpore s ústavou a ak správny akt je naďalej mimo rozsah právomoci verejného orgánu, a to z týchto dôvodov:

Písm. a) ako akt vydal verejný orgán, ktorý nemal oprávnenie ho vydať;

Písm. b) a verejný orgán nedodrжал zásady spravodlivosti alebo povinné procesné požiadavky pri výkone správneho aktu alebo v jej predchádzal; alebo

C) ak je správny akt predstavuje zneužitie právomoci verejného orgánu, pretože bol vydaný na nevhodné účely alebo na základe nerelevantných úvah; alebo ak je daný správny akt inak v rozpore so zákonom.

Pojem „správny akt“ zahŕňa to, že verejný orgán vydá:

- Akékoľvek nariadenie, licenciu, povolenie, príkaz, rozhodnutie alebo zamietnutie akejkoľvek požiadavky žiadateľa, ale nezahŕňa žiadne iné opatrenia prijaté na účely vnútornej organizácie alebo správy uvedeného orgánu.
- „verejný orgán“ je tu vymedzený ako vláda Malty vrátane jej ministerstiev a úradov, miestne orgány a akékoľvek právnické osoby zriadené zákonom.

Podľa článku 469a občianskeho súdneho poriadku, žaloba na účely napadnutia platnosti správneho aktu:

- Podaná v lehote šiestich mesiacov od dátumu, keď sa dotknutá osoba o takom správnom akte dozvie alebo sa mohla dozvedieť, podľa toho, čo nastane skôr,
- Ustanovenia tohto článku sa neuplatňujú, ak je spôsob napadnutia správneho aktu alebo získania opravných prostriedkov upravený v iných právnych predpisoch,

- Žalobca môže na základe predpokladanej deliktnej alebo kvázi-deliktnej zodpovednosti verejného orgánu požadovať úhradu škody vzniknutej z dôvodu správneho aktu,
- Súd neprisúdi náhradu uvedenej škody v takom prípade, keď bez ohľadu na zrušenie správneho aktu verejný orgán nekonal v zlej viere alebo nerozumne, alebo ak vec, ktorú požaduje žalobca, mohla byť v súlade so zákonom a odôvodnene zamietnutá na základe inej právomoci.

V občianskom súdnom poriadku sa preto stanovuje všeobecné právo na prístup k spravodlivosti pre každú „zúčastnenú stranu“, aby mohla požiadať súdy o preskúmanie platnosti správneho aktu alebo porušenia právneho predpisu.

- Jednotlivec sa môže odvolať proti rozhodnutiu súdu v prípade, keď preskúmava platnosť správneho aktu v zmysle článku 469a občianskeho súdneho poriadku.
- Lehota na podanie odvolania je rovnaká ako pre ostatné odvolania pred občianskymi súdmi. V prípade odvolania proti rozhodnutiam vyšších súdov na odvolací súd sa uplatňuje lehota dvadsiatich dní, ktorá začína plynúť dňom, keď bol rozsudok vynesený.
- Odvolanie sa podáva písomne na registratúre súdu, ktorý vyniesol rozsudok, proti ktorému odvolanie smeruje.
- Odvolanie sa môže podať proti celému rozsudku alebo iba proti niektorým jeho častiam a odvolať sa môžu tak žalobca, ako aj žalovaná strana.

Právne oznámenie LN 126/2008 k nariadeniam o prevencii a náprave environmentálnej škody z roku 2008 stanovuje rámec environmentálnej zodpovednosti. Príslušným orgánom a regulátorom je úrad MEPA. Tieto nariadenia sa vzťahujú len na environmentálnu škodu alebo na bezprostrednú hrozbu vzniku takejto škody spôsobenej znečistením neohraničeného charakteru, keď je možné stanoviť príčinnú súvislosť medzi škodou a činnosťami jednotlivých prevádzkovateľov. Úrad MEPA má právo začať konanie vo veci vymáhania nákladov voči prevádzkovateľovi alebo tretej strane, ktorí spôsobili škodu alebo bezprostrednú hrozbu vzniku škody, v súvislosti s akýmikoľvek opatreniami prijatými na základe týchto nariadení do piatich rokov odo dňa, kedy boli tieto opatrenia ukončené alebo zodpovedný prevádzkovateľ alebo tretia osoba identifikovaná, podľa toho, čo nastane neskôr. V oznámení LN 126/2008 sú „náklady“ vymedzené ako náklady, ktoré sú odôvodnené potrebou zabezpečiť riadne a účinné vykonávanie týchto nariadení, vrátane:

- nákladov na posúdenie environmentálnej škody,
- nákladov na posúdenie bezprostrednej hrozby vzniku takejto škody,
- nákladov na alternatívne opatrenia,
- správnych nákladov, právnych nákladov a nákladov na vymáhanie,
- nákladov na zber údajov a iných všeobecných nákladov, nákladov na monitorovanie a dohľad.

„škoda“ je vymedzená ako merateľná nepriaznivá zmena prírodného zdroja alebo merateľné zhoršenie fungovania prírodného zdroja, k čomu môže dôjsť priamo alebo nepriamo. Úrad MEPA:

- určí, ktorý prevádzkovateľ spôsobil škodu alebo bezprostrednú hrozbu vzniku škody,
- posúdi závažnosť škody a určí, aké nápravné opatrenia by sa mali prijať podľa prílohy II.

Úrad MEPA môže požadovať od príslušného prevádzkovateľa, aby vykonal svoje vlastné posúdenie a poskytol všetky potrebné informácie a údaje. Úrad MEPA smie poveriť alebo požiadať tretie strany, aby vykonal potrebné preventívne alebo nápravné opatrenia. Akékoľvek rozhodnutie prijaté podľa týchto právnych predpisov, ktorým sa ukladajú preventívne alebo nápravné opatrenia, musí obsahovať konkrétne dôvody, na ktorých je založené. Takéto rozhodnutie sa bezodkladne oznámi príslušnému prevádzkovateľovi, ktorý bude súčasne informovaný o opravných prostriedkoch dostupných podľa príslušných zákonov a o lehotách, ktorým takéto opravné prostriedky podliehajú. Fyzické alebo právnické osoby, ktoré sú alebo by mohli byť dotknuté environmentálnou škodou alebo ktoré majú dostatočný záujem na environmentálnom rozhodovaní týkajúcom sa danej škody, sú oprávnené predložiť príslušnému orgánu pripomienky týkajúce sa prípadov environmentálnej škody, ktorých sú si vedomé. Takéto osoby sú oprávnené požiadať úrad MEPA, aby prijal opatrenia podľa týchto nariadení.

- Za osobu s „dostatočným záujmom“ sa považuje osoba, ktorá je registrovaným odporcom podľa zákona o životnom prostredí a plánovaní rozvoja alebo ktorá je konzultovaná alebo určenou zúčastnenou stranou v zmysle ustanovení nariadení o posudzovaní vplyvov na životné prostredie z roku 2007.
- Záujem akejkoľvek mimovládnej organizácie, ktorá podporuje ochranu životného prostredia a spíňa všetky požiadavky podľa vnútroštátneho práva, sa považuje za dostatočný na účely získania spôsobilosti ako osoby s „dostatočným záujmom“.

- K žiadosti o prijatie opatrení musia byť priložené príslušné informácie a údaje dokladajúce pripomienky vyjadrené v súvislosti s príslušnou environmentálnou škodou.

Ak sa žiadosťou o opatrenia a sprievodnými pripomienkami doloží hodnoverným spôsobom, že došlo k environmentálnej škode, úrad MEPA posúdi všetky takéto pripomienky a žiadosti o opatrenia. Za takých okolností úrad MEPA príslušnému prevádzkovateľovi umožní, aby sa k žiadosti o opatrenia a k sprievodným pripomienkam vyjadril. Úrad MEPA čo najskôr a v súlade s príslušnými ustanoveniami vnútroštátneho práva informuje osoby s dostatočným záujmom, ktoré orgánu predložili svoje pripomienky, o svojom rozhodnutí prijať alebo zamietnuť žiadosť o opatrenia a svoje rozhodnutie odôvodní. Je potom úlohou úradu MEPA obrátiť sa v danej veci na súd so žiadosťou, aby bol prevádzkovateľ uznaný vinný z porušenia predpisov o environmentálnej zodpovednosti. Úrad MEPA ešte nemal príležitosť podať takúto žalobu maltským súdom.

VI. Iné prostriedky prístupu k spravodlivosti

Široká verejnosť sa môže na základe zákona o ombudsmanovi obrátiť na ombudsmana a vyžiadať si jeho stanovisko k tomu, či si ministerstvo alebo iný verejný subjekt vykonali svoje povinnosti spravodlivým a nestranným spôsobom. Rozhodnutie ombudsmana nie je záväzné. V rámci úradu ombudsmana je zriadená aj funkcia audítora pre úrad MEPA, ktorý je zodpovedný za otázky súvisiace s úradom MEPA. Každý jednotlivec sa môže obrátiť na výbor používateľov, kde sa môže informovať o postupoch, ktoré uplatňuje úrad MEPA pri výkone svojich právomocí, a požiadať predsedu výboru používateľov o prešetrenie týchto postupov a vyjadrenie jeho názoru. Rozhodnutia predsedu výboru používateľov nie sú záväzné. V environmentálnych záležitostiach nie sú možné súkromné trestné stíhania.

VII. Aktívna legitímácia

A ktí vn a le git im ácia	Správne konanie	Súdne konanie
Je dn otl iv ci	X	Musia dokázať priamy záujem s výnimkou prípadov porušenia ľudských práv zakotvených v ústave. Buď je jednotlivec registrovaným odporcom vo veci povolenia v oblasti plánovania rozvoja alebo konzultovanou či určenou zúčastnenou stranou v zmysle ustanovení nariadení o posudzovaní vplyvov na životné prostredie z roku 2007.
M V O	X Musia sa však zaregis trovať ako odporc ovia.	Existuje iba v rámci postupov EIA a IPKZ a práva na prístup k informáciám, pokiaľ ide o právo na preskúmanie rozhodnutia orgánu. Pokiaľ ide o environmentálnu zodpovednosť v súvislosti s EIA/IPKZ, záujem mimovládnej organizácie, ktorá podporuje ochranu životného prostredia a spĺňa všetky požiadavky podľa vnútroštátneho práva, sa považuje za dostatočný na účely získania spôsobilosti ako osoba s „dostatočným záujmom“. Ak sa takéto MVO rozhodnú napadnúť povolenia v oblasti plánovania rozvoja, na súd sa môžu obrátiť až po vyčerpaní opravných prostriedkov správneho konania a len opravným prostriedkom z dôvodu údajného nesprávneho právneho posúdenia veci. V nedávnej veci súd vo svojom rozhodnutí vychádzal z výkladu, že na uznanie dostatočného záujmu sa MVO museli zaregistrovať ako odporcovia.
In é pr áv ni ck é	X Musia sa však zaregis trovať ako odporc ovia.	Iba ak daná vec patrí do oblasti ich právomoci.

osoby		
Ako jednotlivci a ako sa zaregistrovali ako odporcovia.	Len ako jednotlivci a ak existuje priamy záujem.	
Zahŕňa ni MVO	Len v prípade, že sú registrované v EÚ.	Okrem toho, čo je uvedené vyššie ohľadne MVO, musia byť zahraničné mimovládne organizácie registrované v EÚ.
Všetky ostatné		

Súd v nedávnej veci zamietol žalobu, ktorú vznesla mimovládna organizácia voči jednotlivcovi-súkromnej osobe, z dôvodu nedostatočnej aktívnej legitímácie, keď mimovládna organizácia tvrdila, že tento jednotlivec porušil podmienky povolenia pre územný rozvoj (využívanie pôdy), ktoré mu udelil úrad MEPA. Aktívna legitímácia, ktorú majú mimovládne organizácie, je prísne vymedzená parametrami stanovenými v zákone o práve na prístup k informáciám o životnom prostredí a v právnych predpisoch upravujúcich EIA a IPKZ. Daná mimovládna organizácia nevznesla žalobu proti orgánu, ale proti súkromnoprávnemu subjektu. Procesné pravidlá sú rovnaké pre všetky odvetvia, v ktorých môže jednotlivec napadnúť environmentálne povolenie alebo povolenie v oblasti plánovania rozvoja. Ak je povolenie vydané, môže ho napadnúť akákoľvek osoba ako odporca, a ak je povolenie potvrdené, len odporcovia môžu podať opravný prostriedok na tribunál pre životné prostredie a plánovanie rozvoja. Na súd sa v tej istej veci možno obrátiť prostredníctvom opravného prostriedku z dôvodu údajného nesprávneho právneho posúdenia veci, a to po vyčerpaní opravných prostriedkov správneho konania. Nie je pravdepodobné, že by súdy opravný prostriedok akceptovali, keďže súdy akceptujú prístup k spravodlivosti iba jednotlivec, keď bola vec vznesená podľa postupu opísaného v bode 5. Jediným prípadom žaloby vo verejnom záujme (actio popularis), ktorú môže podať akákoľvek osoba v mene inej osoby, je porušenie základných ľudských práv uvedených v ústave. Iné štátne inštitúcie či orgány (napríklad ombudsmeni, prokurátori) nemajú aktívnu legitímáciu. Pokiaľ nie je výslovne uvedené v uplatniteľnom práve, ako je tomu v prípade prístupu k informáciám o životnom prostredí či v právnych predpisoch EIA a IPKZ, neexistuje právo na prístup k spravodlivosti pre osoby, ktoré nemajú priamy záujem. Najskôr sa musia vyčerpať opravné prostriedky správneho konania na tribunáli pre životné prostredie a plánovanie rozvoja a až potom je možné podať výhradne opravný prostriedok z dôvodu údajného nesprávneho právneho posúdenia veci.

VIII. Právne zastúpenie

Právne zastúpenie je povinné. Pre prípady týkajúce sa životného prostredia neexistuje žiadny rozdielny postup. Právni zástupcovia uplatňujú postupy, ktoré sa zvyčajne používajú na občianskoprávných a trestných súdoch. Neexistuje žiadny osobitný systém – veci týkajúcej sa životného prostredia sa zvyčajne môže ujať akýkoľvek advokát. Špecializácia na právo v oblasti životného prostredia nie je možná, pretože úspory z rozsahu na Malte neumožňujú advokátom a advokátskym kanceláriám zaoberať sa výlučne vecami v oblasti životného prostredia, ktoré sú veľmi zriedkavé. Advokáti sú skôr najímaní na prípady týkajúce sa povolení v oblasti plánovania rozvoja než na prípady v oblasti environmentálnych povolení. Jediná skupina maltských právnikov, ktorí sa

špecializujú osobitne na právo v oblasti životného prostredia, pôsobi v rámci akademickej obce, a to na katedre environmentálneho práva a práva v oblasti prírodných zdrojov na Právnickej fakulte. Katedra už viackrát poskytla právne poradenstvo, a to aj pro bono, a podobne môžu jej právnici pomáhať pro bono environmentálnym mimovládny organizáciám, neexistuje však žiadny oficiálny právny subjekt ani mimovládna organizácia, ktoré by poskytovali bezplatné právne poradenstvo v otázkach životného prostredia.

IX. Dôkazy

Predkladanie dôkazov v súdnych konaniach vo veciach životného prostredia je rovnaké ako v prípade všeobecného systému súdnictva. Stanovisko znalcov nie je pre sudcov záväzné v tom zmysle, že síce môžu prizvať znalcov, majú však možnosť rozhodnúť nezávisle od ich posudku. Maltský právny systém poskytuje sudcom absolútnu voľnosť; nie je záväzná dokonca ani predchádzajúca judikatúra, hoci sudcovia k nej prihládajú. Aj keď súdne rozhodnutia sú vykonateľným rozhodnutím, nie sú „právnymi predpismi“.

Súdny príkaz ukladajúci povinnosť zdržať sa určitého X.

Súd môže na základe svojho uváženia vydať súdny príkaz ukladajúci povinnosť zdržať sa určitého konania. Nie sú stanovené žiadne podmienky, za ktorých môžu byť správne konania bezodkladne vykonané, bez ohľadu na podanie opravného prostriedku alebo súdnej žaloby. Súd môže prijať príkaz na zdržanie sa určitého konania len v rámci súdneho konania. Code of Organization and Civil procedure) sa v článku 873 stanovuje možnosť vydať predbežné opatrenie, ktorým sa konkrétnej osobe vykonávať podniknúť akékoľvek kroky, ktoré by mohli poškodiť žalobcu bol zatykač vydaný. Súd takýto príkaz nevydá, ak nie je presvedčený, že je na ochranu práv žalobcu potrebný a že sa prima facie zdá, že takáto osoba takéto práva má. Žiadosť o vydanie príkazu sa doručí protistrane. Táto strana naň musí reagovať do desiatich dní. Súd môže v naliehavých prípadoch túto lehotu skrátiť. Ak protistrana nevyjadří námietku, súd môže žiadosť o vydanie príkazu vyhovieť. Súd môže najskôr vydať predbežné opatrenie za takých podmienok, ktoré považuje za nevyhnutné v závislosti od daného prípadu, a následne vydať v danej veci konečné rozhodnutie. Súd po vypočutí a po prijatí akýchkoľvek dôkazov, ktoré považuje za vhodné, rozhodne o oprávnenosti žiadosti v čo najkratšom možnom čase, najneskôr však do jedného mesiaca odo dňa, keď bola žaloba s miestoprísahným vyhlásením podaná a doručená protistrane. Proti rozhodnutiu súdu ukladajúcemu povinnosť zdržať sa určitého konania je možné sa odvolať.

XI. O trovách

Neexistujú žiadne osobitné kategórie nákladov, ktoré by žiadateľ musel znášať výhradne v súvislosti s prístupom k spravodlivosti vo veciach životného prostredia. Súdne poplatky sa môžu pohybovať v rozmedzí 100 až 300 EUR, opravný prostriedok samotný stojí približne 170 EUR a každé oznámenie stojí 7 EUR. Poplatky za znalcov dosahujú podľa približného odhadu 70 až 100 EUR za hodinu práce. Príkaz na predbežné opatrenie stojí 47 EUR a každé oznámenie 7 EUR. Súd môže stanoviť zloženie zálohy alebo záruky. Absolútne sa uplatňuje zásada, že platí strana, ktorá prehrá spor, aj keď osoba, ktorá je uznaná zodpovednou, musí zvyčajne uhradiť výdavky, ktoré vznikli v súvislosti so súdnym sporom druhej strane. Súd však môže rozhodnúť o pomernom rozdelení nákladov.

XII. Mechanizmy finančnej pomoci

V záležitostiach životného prostredia súdy nemôžu priznať oslobodenie od nákladov konania, kolokvneho, poplatkov za podanie žalôb, zdanenia atď. Nie sú k dispozícii žiadne ďalšie finančné mechanizmy na poskytnutie finančnej pomoci navrhovateľom. Na Malte neexistuje právna pomoc v prípade občianskoprávných konaní, poskytuje sa len v prípade trestného konania. Preto vo veciach životného prostredia nie je dostupná žiadna právna pomoc, pokiaľ osoba nespáchala trestný čin. Oficiálne neexistuje právna pomoc pro bono poskytovaná advokátskymi kanceláriami, ale MVO môžu takúto pomoc získať v prípade, keď sa právne firmy rozhodnú pracovať pre ne bezplatne. Neexistujú žiadne centrá právnej pomoci v oblasti životného prostredia. Na Malte nepôsobia žiadne organizácie verejného záujmu v oblasti environmentálneho práva ani advokáti s takouto špecializáciou.

XIII. Včasnosť

Lehota na vydanie rozhodnutia správneho orgánu je tri mesiace, ale môže byť predĺžená. Neexistujú žiadne sankcie voči správnym orgánom, ktoré rozhodnutia vydajú oneskorene. Neexistujú žiadne zákonné lehoty pre súdne konania vo veciach životného prostredia pre súdy, ale ani pre strany konania. Súdy nie sú povinné rozhodnúť do určitej lehoty. Maltským súdom niekedy trvá dlho, než rozhodnú o veci: niekedy päť, desať či dokonca aj dvadsať rokov. Neexistuje žiadny typický čas trvania environmentálneho súdneho prípadu v prípade rôznych druhov konaní a nikde nie je uvedené, kedy budú rozhodnutia vydané. Pre súdy nie je stanovená žiadna lehota na vydanie rozsudku. Neexistujú žiadne sankcie za omeškanie vydania rozhodnutí súdov.

XIV. Ďalšie otázky

Verejnosť väčšinou napáda rozhodnutia vo fáze verejných konzultácií, ale môže tak urobiť až po prijatí rozhodnutia. Zatiaľ nebolo vedených mnoho súdnych konaní, boli zaznamenané skôr iba protesty. Na Malte nie sú verejnosti štruktúrovaným a dostupným spôsobom poskytované žiadne informácie o prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia. Systém rozhodcovských konaní existuje, ale nevzťahuje sa na prístup k spravodlivosti vo veciach životného prostredia – existuje len pre občianskoprávne spory. Podľa zákona o životnom prostredí a plánovaní rozvoja existuje možnosť mimosúdneho vyrovnanie, no vzťahuje sa iba na trestné stíhanie osôb obvinených z porušenia environmentálnych právnych predpisov. Táto situácia sa nevzťahuje na veci v oblasti prístupu k spravodlivosti. Skôr než sprostredkovanie (mediácia) ako také, ktoré možné je, môžu úrad MEPA a navrhovatelia uskutočňovať s odporcami neformálne stretnutie.

XV. Postavenie cudzincov

V ústave je zakotvené, že nemožno uplatňovať žiadnu diskrimináciu na základe rasy alebo štátnej príslušnosti. V rámci súdnych konaní je povolené použitie rôznych jazykov a ak je to potrebné, poskytujú sa v takých prípadoch tlmočnicke služby. Právo na spravodlivé konanie zaručuje, že prekladateľské služby v rámci súdnych konaní v prípade potreby poskytuje a hradí vláda.

XVI. Cezhraničné prípady

1. Opíšte procesné pravidlá vo veciach, ktoré zahŕňajú environmentálne otázky v inej krajine. (5 viet)

V právnom oznámení LN 114/2006 k nariadeniam o EIA je stanovená možnosť cezhraničných konzultácií. Ak minister zodpovedný za životné prostredie vedomý toho, že projekt na Malte by mohol mať výrazný vplyv na životné prostredie v inom členskom štáte, alebo keď štát, ktorý bude pravdepodobne významne ovplyvnená, o to požiada, minister zašle dotknutému štátu čo najskôr a najneskôr pri informovaní maltskej verejnosti, tieto informácie:

Opis projektu, spolu so všetkými dostupnými informáciami o jeho možných cezhraničných vplyvoch;

B) relevantné informácie týkajúce sa postupu posúdenia vplyvov na životné prostredie

Informácie o povahe rozhodnutí, ktoré môžu byť prijaté, a poskytnite dotknutému štátu primeraný čas, v ktorom má uviesť, či si želá zúčastniť sa na postupe posudzovania vplyvov na životné prostredie.

Ak dotknutý štát, ktorý dostane tieto informácie, ministrom životného prostredia Malty oznámi, že má v úmysle zúčastniť sa na postupe posúdenia vplyvu na životné prostredie, minister zašle tomuto štátu zhromaždené informácie týkajúce sa navrhovaného rozvoja. Dotknutý štát začne konzultácie s ministrom, ktoré sa okrem iného týkajú:

A) možných cezhraničných vplyvov projektu a predpokladaných opatreniach na zníženie alebo odstránenie týchto vplyvov;

B) zmluvné strany odsúhlasia primeraný časový rozvrh pre trvanie obdobia konzultácií.

C) dotknutý štát môže zabezpečiť, aby sa informácie sprístupnili v primeranej lehote jeho orgánom a verejnosti na jeho území, a to v lehote stanovenej v dohode medzi stranami;

D) dotknutý štát oznámi svoje stanovisko ministrom, ktorý ho postúpi úradu MEPA.

Prenos informácií týkajúcich sa možných cezhraničných vplyvov a prijímanie informácií dotknutým štátom sa riadi maltskými právnymi predpismi. Minister dotknutému štátu oznámi konečné rozhodnutie o navrhovanom projekte spolu s odôvodneniami a úvahami, na ktorých bol projekt založený, vrátane informácií o procese účasti verejnosti, ako aj akékoľvek podmienky s tým spojené. Rozhodnutie bude v prípade potreby obsahovať aj opis hlavných opatrení na predchádzanie, zníženie a pokiaľ možno kompenzáciu závažných nepriaznivých účinkov. Minister okamžite informuje dotknutý štát a začne konzultácie o potrebných opatreniach, ktoré možno prijať na účely zníženia alebo odstránenia významných nepriaznivých cezhraničných vplyvov. Úrad MEPA poskytne ministrom všetku dokumentáciu a informácie, ktoré môže minister v tejto súvislosti požadovať. Právne oznámenie LN 126/2008 k nariadeniam o náprave environmentálnej škody obsahuje tiež ustanovenia týkajúce sa cezhraničnej environmentálnej škody v prípade, keď sa environmentálna škoda týka alebo môže pravdepodobne týkať iných členských štátov EÚ. Ak by k environmentálnej škode došlo, Malta by musela potenciálne dotknutým členským štátom EÚ poskytnúť dostatočné informácie. Pojem dotknutej verejnosti je v cezhraničnom kontexte rovnaký ako v prípade vlastných štátnych príslušníkov: akákoľvek fyzická alebo právnická osoba a environmentálne MVO. Nejestvuje žiadny osobitný zoznam vecí, v ktorých si jednotlivci alebo MVO môžu zvoliť medzi súdmi rôznych krajín. Výsledná voľba závisí od rozhodnutia, ktorý súd bude rozhodovať o predmetnej veci.

Súvisiace odkazy

- <http://www.mepa.org.mt/>
- <http://www.mepa.org.mt/lpgdocuments/LNs/LN114%20english.pdf>

- <http://www.mepa.org.mt/LpDocumentDetails?syskey=497>
- http://www.mepa.org.mt/lpgdocuments/LNs/LN_234_2002_E.pdf

Toto je strojový preklad obsahu. Vlastník tejto webovej lokality nenesie žiadnu zodpovednosť ani inak neručí za kvalitu strojového prekladu.

Posledná aktualizácia: 14/09/2016